Katekistang Malikhain

Mga Turong-Gabay sa Gawaing Katekesis

Mga May-akda

Clarence M. Batan
Patnugot

Mga Katuwang na Patnugot
Keith Aaron T. Joven
Joan Christi Trocio-Bagaipo
Renniel Jayson Jacinto Rosales
Leonardo O. Quimson, Jr.
Jonathan James O. Cañete

Kasama sina
Christine C. Balmaceda
Ser Allan G. Bodoraya
Tricia Mae V. Cruz
Arthur G. Octubre
Ma. Elena P. Octubre
Abigail Maitim-Padilla
Maria Corazon C. Sanin
Mc Kyle F. Vilaz

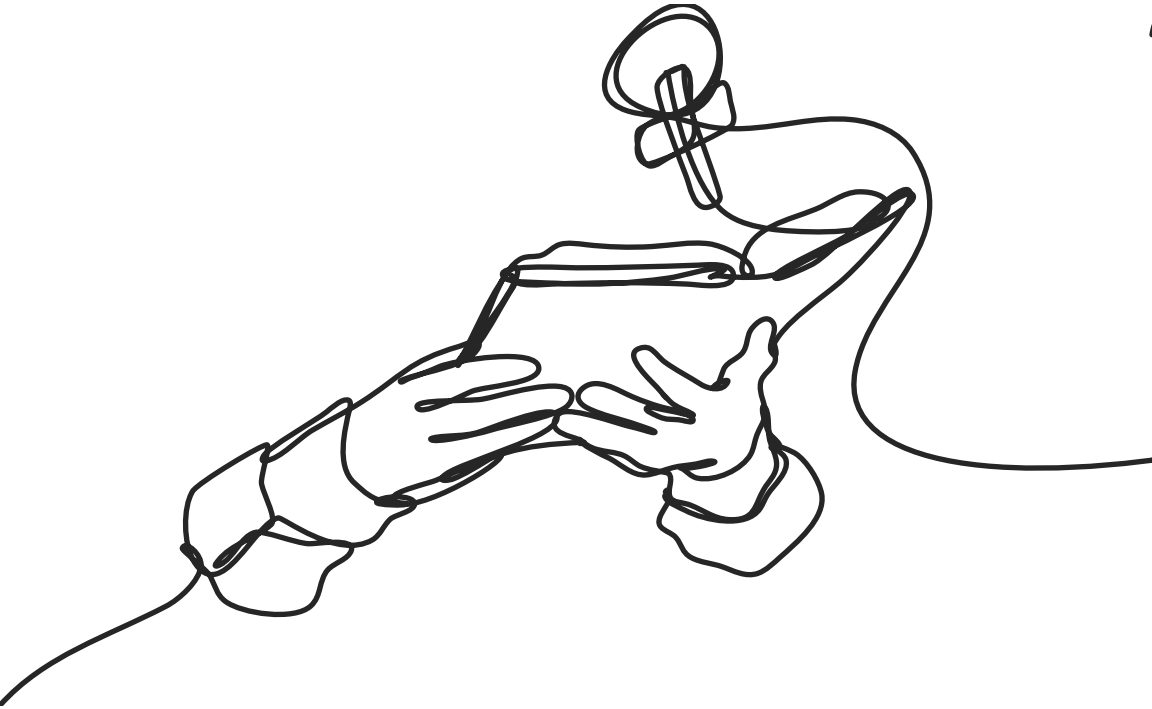

Kuwento ng Disenyo ng Pabalat at Layout

Ang konsepto ng pabalat ng libro ay mula sa imahinasyon nina Clarence M. Batan at Vincent Reuben E. Valientes na binigyang-búhay ng malikhaing **linyang-sining** ni Gracelle C. Tungbaban. Mababanaag na ang pabalat ay pinagsamang kulay puti at itim na ang puti ay kinakatawan ng liwanag ng kaalaman samantalang ang itim ay sinasagisag ng katahimikan ng pagninilay. Sa pabalat na ito ay may isang larawang-guhit na belen na may mga aninag ng anghel, tatlong haring mago, at ang Banal na Pamilya. Sa pagitan nila, may isang kamay na nakaturo't waring inaabot ang talà ng Pasko. Kinakatawan nito ang "sinagtalà" sa bawat isang katekistang nais maging katekistang malikhain na magbibigay-lakas sa tumatamlay na pananampalataya at magpapainit sa ministeryong kateketikal sa buong bansa.

Katekistang Malikhain

Mga Turong-Gabay sa Gawaing Katekesis

Mga May-akda

Clarence M. Batan
Patnugot

Mga Katuwang na Patnugot
Keith Aaron T. Joven
Joan Christi Trocio-Bagaipo
Renniel Jayson Jacinto Rosales
Leonardo O. Quimson, Jr.
Jonathan James O. Cañete

Kasama sina
Christine C. Balmaceda
Ser Allan G. Bodoraya
Tricia Mae V. Cruz
Arthur G. Octubre
Ma. Elena P. Octubre
Abigail Maitim-Padilla
Maria Corazon C. Sanin
Mc Kyle F. Vilaz

Inilathala ng University of Santo Tomas (UST)
Research Center for Social Sciences and Education (RCSSED)
Room 211, Thomas Aquinas Research Complex (TARC),
UST, España Boulevard, Sampaloc, Manila, Philippines, 1015
Telepono: +632-8786-1611 local 4040 | Telefax: +632-8731-3535
Email: rcssed@ust.edu.ph

Karapatang-Ari © 2021 ng *Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP) - Episcopal Commission on Catechesis and Catholic Education (ECCCE), University of Santo Tomas (UST) Research Center for Social Sciences and Education (RCSSED)*, at ni Clarence M. Batan

Ang **karapatang-ari** ng bawat kabanata ay nananatili sa mga indibiduwal na may-akda

Reserbado ang lahat ng karapatan kasama na ang karapatan sa muling paglilimbag at paggamit sa anomang anyo at paraan maliban kung may nakasulat na pahintulot mula sa mga may hawak ng karapatang-ari.

Unang paglimbag, 2021

Konsepto at disenyo ng pabalat nina Clarence M. Batan, Vincent Reuben E. Valientes, at Gracelle C. Tungbaban

Disenyo ng libro nina Gracelle C. Tungbaban at Vincent Reuben E. Valientes

Linyang-Sining ni Gracelle C. Tungbaban

Vector Illustrations ni Jayson U. Dela Cruz

Rekomendadong Talâ:

Katekistang malikhain : mga turong-gabay sa gawaing katekesis /

Clarence M. Batan, editor. -- Manila, Philippines : UST Research Center for Social Sciences and Education (RCSSED), c2021.
X, 186 pages; 22.86 cm.

ISBN 978-621-8269-07-1 *(Softbound/Paperback)*
ISBN 978-621-8269-08-8 *(Hardbound)*
ISBN 978-621-8269-09-5 *(EPUB)*
ISBN 978-621-8269-10-1 *(PDF downloadable)*
ISBN 978-621-8269-11-8 *(PDF read only)*

1. Catechetics – Study and teaching. 2. Catechetics – Catholic Church. 3. Religious education -- Philippines. 4. Religion and sociology. 5. Catholicism. 6. Catechisms. I. Batan, Clarence M., editor.

BX1968 .K159 2021

Inilimbag ng Raintree Trading & Publishing, Inc.
21 Matimtiman Street, U.P. Village, Quezon City
Telephone: 02 8921 8060
Email: raintree.publishing@gmail.com

Ang gawang ito ay lisensiyado sa ilalim ng *Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License*. Upang makita ang kopya ng lisensiyang ito, bisitahin ang http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/ o magpadala ng sulat sa *Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA*.

Ang ***Porticus Asia, Ltd.*** ay naggawad ng ***international research grant*** sa proyektong ito. Ang pondong ito ay malaking suporta sa Simbahang Katolika at sa espirituwal na pagbuo ng ministeryong kateketikal sa bansang Pilipinas.

Paghahandog

Para sa mga ***Katekistang Malikhain***
na ang liwanag ng paglilingkod ay
sinagtalà ng maraming naghahangad
matuto at maisabúhay ang mga
turo't aral ng Simbahang mahal.

Mga Nilalaman

Paghahandog **I**

Lupon ng Turong-Gabay **IV**

Malikhaing Pasasalamat **VI**

Panimulang Mensahe mula sa Pangulo ng *CBCP* (2021-2023) **IX**

Kabanata 1 | Sinagtalà:
Gabay-Turo sa mga Katekistang Malikhain **1**

Kabanata 2 | Liwanag:
Malikhaing Guro, Malikhaing Katekista **11**

Mga Pedagohiya sa Pagtuturo ng Katekesis **24**

Kabanata 3: Parabula **25**
Experience is the best teacher! 25
Pedagohiya ng Parabula 27
Si Santo Domingo de Guzman 29
Paano Naman ang Iba? 31

Kabanata 4: Panalangin **35**
Hiwaga ng Katekista: "Kasama Ko ang Diyos Kahit Saan" 35
Panalangin at Pedagohiya 37
Santa Monica 40
Panalangin at Katekesis 42

Kabanata 5: *Lecture* **46**
Katekista Bilang Tagapagdaloy ng Katekesis 46
Panayam Bilang Pedagohiyang Pangkatekesis 48
Si San Pedro Calungsod, Isang Katekistang Saksi ng Pananampalataya 50
Malikhaing Panayam, Katekista Bilang Tagapagdaloy ng Katekesis 53

Kabanata 6: Kuwentúhan **58**
Mga Kuwento at Karanasan ng Isang Katekista 58
Kuwentúhan at Katekesis 59
Ang mga Kuwento at Karanasan ni San Antonio de Padua 62
Kuwento't Karanasan sa Katekesis (KKK) 65

Kabanata 7: Tula **68**
Tula ng Aking Búhay-Katekista 68
Ang Kapangyarihan ng Tula 71
Si Karol Wojtyla, ang Makatang Katekista 73
Ang Tula sa Katekesis 74

Kabanata 8: Awit **76**
Musika ng Puso, Awit Para sa Iyo 76
Ang Kahalagahan ng Awit at Musika sa Katekesis 78
Ang Mahiwagang Musika sa Puso ni Santa Cecilia 82
Ang Ligaya ng Pasko Gamit ang Musika 84

Mga Larawang Retablo ng mga Katekistang Banal

Malikhaing Linyang-Sining

Kabanata 9: Sayaw **87**
Sayaw: Galaw at Indak ng Papuri 87
Katekesis at Pagsasayaw 88
Ang Sayaw at Indak ni Santa Teresa ng Avila 92
Paggamit ng Sayaw sa Panalangin 93

Kabanata 10: Teatro at Pelikula **97**
Ang Dula at Ang Pagiging Katekista 97
Dula sa Katekesis 100
Santa Teresa ng Batang Hesus: Aktor at Manunulat 104
Dulaan 106

Kabanata 11: Larawan at Retrato **112**
Pagpapahayag ng Pananampalataya sa Pagguhit at Potograpiya 112
Mainam na Larawan ng Pananampalataya 114
Santa Veronica, Patrona ng mga Potograpo 119
Halimbawang Gawain Gamit ang Pagguhit at Potograpiya 121

Kabanata 12: Kalikásan **124**
Sa Ilalim ng Punò ng Narra 124
Kalikásan at Katekesis 126
Ang mga Kapatid ni Kiko 129
Ang Kalikásan Tungo sa Kalakasan 130

Kabanata 13: Katahimikan **136**
Ang Tinig ng Diyos sa Katahimikan 136
Katahimikan at Katekesis 137
Ang Tahimik na Búhay ni San Benito 142
Tahimik na Palagid, Paglalim ng Katekesis 143

Kabanata 14: Talambúhay **149**
Mga Banal na Talambúhay 149
Talambúhay na Nakapagpapabago ng Búhay 151
Mga Banal sa Likod ng Isa ring Banal 155
Malikhaing Katekesis 158

Kabanata 15 | Mga Kislap ng Kabanalan:
Malikhaing Ministeryong Kateketikal na Naghahatid ng *Mabuting Balita* Tungo sa Búhay na Banal **164**

Pangwakas na Mensahe mula sa
Tagapamuno ng *CBCP-ECCCE* (2016-2021) **180**

Tungkol sa Mga May-akda at Mga Taga-disenyo ng Libro **182**

Lupon ng Turong-Gabay

Mga May-akda

Clarence M. Batan (Patnugot), *Unibersidad ng Santo Tomas*
Keith Aaron T. Joven (Katuwang na Patnugot), *Unibersidad ng Santo Tomas*
Joan Christi Trocio-Bagaipo (Katuwang na Patnugot), *Unibersidad ng Santo Tomas*
Renniel Jayson Jacinto Rosales (Katuwang na Patnugot), *Sta. Teresa College*
Leonardo O. Quimson, Jr. (Katuwang na Patnugot), *Unibersidad ng Santo Tomas*
Jonathan James O. Cañete (Katuwang na Patnugot), *La Salle College of Antipolo*
Arthur G. Octubre, *Siena College of San Jose, Inc.*
Ma. Elena P. Octubre, *Siena College of San Jose, Inc.*
Tricia Mae V. Cruz, *Unibersidad ng Santo Tomas*
Maria Corazon C. Sanin, *Unibersidad ng Santo Tomas*
Ser Allan G. Bodoraya, *Unibersidad ng Santo Tomas*
Christine C. Balmaceda, *St. Bridget College - Batangas*
Abigael Maitim-Padilla, *De La Salle University - Laguna Campus*
Mc Kyle F. Vilaz, *De La Salle Araneta University*

Teknikal na Patnugot ng Wika *(Language Editor)*

Alvin Ringgo C. Reyes*, Unibersidad ng Santo Tomas*

Taga-disenyo ng Pabalat

Clarence M. Batan
Vincent Reuben E. Valientes
Gracelle C. Tungbaban

Taga-disenyo ng Libro

Gracelle C. Tungbaban
Vincent Reuben E. Valientes

Tagaguhit ng mga Larawan

Gracelle C. Tungbaban (Linyang-Sining)

Jayson U. Dela Cruz *(Vector Art)*

Mga Tagasuri ng Nilalaman

Reb. Padre Amado V. Gino, *Diyosesis ng Kalookan*

Vanessa B. Sabit, *Diyosesis ng Bacolod*

German J. Calacat, Jr., *Arkidiyosesis ng Cagayan de Oro*

Catholic Bishops' Conference of the Philippines – Episcopal Commission on Catechesis and Catholic Education (CBCP-ECCCE)

Obispo Roberto C. Mallari, DD, *Tagapamuno*

Reb. Padre Ernesto B. de Leon, *Kalihim*

Sr. Ma. Jesusa G. Enginco, OP, *Katuwang na Kalihim*

National Catechetical Study (NCS) 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project

Clarence M. Batan
Lider-Mananaliksik
Florence Co-Navidad
Kawaksing Mananaliksik
Ruth DL. Andaya
Katuwang sa Administrasyon at Pondo
Tisha Isabelle M. de Vergara
Keith Aaron T. Joven
Jaycar P. Espinosa
Mga Katuwang sa Pananaliksik at Dokumentasyon
Celda L. Palma
Sosyologong Mag-aaral na Katuwang sa Pananaliksik at Dokumentasyon
Vincent Reuben E. Valientes
Gracelle C. Tungbaban
Coleen Elisabeth C. Candelario
Jayson U. Dela Cruz
Mga Sosyologong Mag-aaral na Katuwang sa Multimedia

Malikhaing Pasasalamat

Malikhaing **pasasalamat**
Ang aming **handog**
Na **linyang-sining** ang gamit -
Sa salita ma'y salat
Mga **Katekistang-lingkod** -
Larawan ay **pag-ibig**!

- Clarence M. Batan

Linyang-Sining ni Gracelle C. Tungbaban

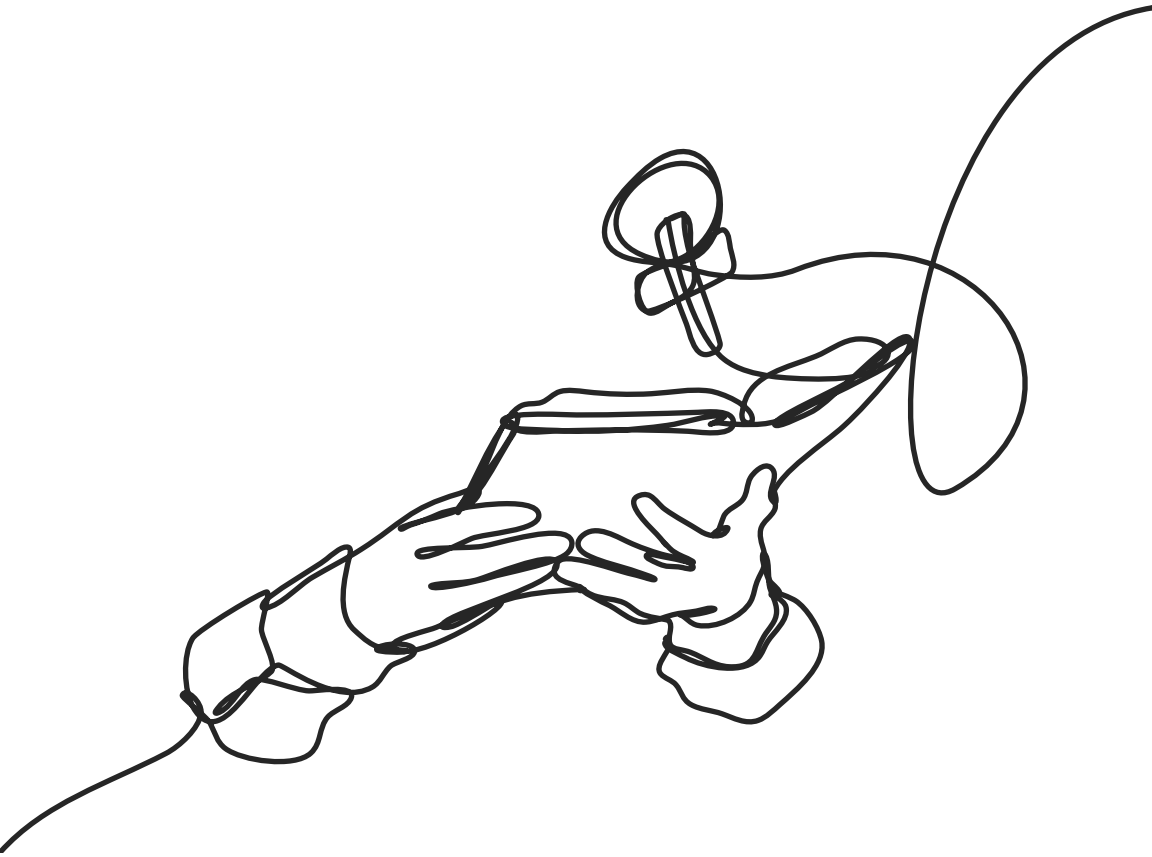

Panimulang Mensahe

Pagbati sa Ngalan ni Hesus, ang ating Dakilang Guro!

Nais kong ipaabot ang aking taos-pusong pasasalamat at pagbati sa lahat ng bumubuo ng *National Catechetical Study (NCS) 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project Research Team* at ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST) Research Center for Social Sciences and Education (RCSSED)* sa pangunguna ni Propesor Clarence M. Batan, PhD at ng *Catholic Bishops' Conference of the Philippines - Episcopal Commission on Catechesis and Catholic Education (CBCP-ECCCE)*, sa pamumuno ng Lubhang Kagalang-galang Roberto C. Mallari, D.D., Obispo ng Diyosesis ng San Jose de Nueva Ecija, at ng kaniyang kalihim, si Reb. Padre Ernesto B. de Leon. Silang lahat ay nagpunyagi nang husto upang mabuo ang napakagandang handog na ito ng Simbahan para sa mga minamahal nating mga katekista.

Sa isang liham apostolika na inilabas ng ating Santo Papa Francisco noong Mayo 2021, kaniyang inihayag ang napakahalagang misyon ng mga katekista sa Simbahan noon pa man at magpahanggang ngayon. Giit ng Santo Papa na napakalaki ng kanilang ambag sa pagpapalaganap ng *Salita ng Diyos* at ng pananampalataya. Sinabi niya, "Malugod na kinikilala ng Simbahan ang mga katekista sa kanilang buong-pusong paglilingkod bilang tanda ng kanilang pagmamahal at pagbibigay ng sarili para sa misyon ng ebanghelisasyon sa Simbahan… at sa tulong nila (mga katekista) kaya patuloy at sinisikap ng Simbahan na gumawa ng mga paraan upang matulungan sila na maipahayag ang pananampalataya sa lahat ng nilalang at manatili ang lahat na tapat sa *Salita ng Diyos* at sa *Mabuting Balita*" (Antiquum Ministerium, #2).

Kaya sa pagdiriwang natin ng ika-500 taon ng Pagdating ng Pananampalatayang Kristiyano sa ating bansa, ang aklat na ito na pinamagatang ***Katekistang Malikhain - Mga Turong-Gabay sa Gawaing Katekesis*** ay isa sa mga handog natin upang lalong maipahayag sa paraang mainam at napapanahon ang ating pananampalatayang tinanggap noon pa man at magpahanggang ngayon.

Makatutulong ang aklat na ito upang magabayan ang ating mga katekista upang patuloy nilang maituro ang pagmamahal ni Hesukristo sa pamamagitan ng iba't ibang mga malikhaing pedagohiya, bukod pa sa mga nakasanayang *"lecture method"* at "pagkukwento ng karanasan". Itinatampok din sa aklat na ito ang mga katekistang nagbahagi ng kanilang mga karanasan kung papaano magagamit ang iba't ibang mga pedagohiya sa pagtuturo ng katekesis. Nagpapatotoo ang mga ito na sa gitna ng lahat ng ating mga biyayang natatanggap, tayo ay may mahalagang misyon na magbigay at magbahagi, na tayo'y "biniyayaan upang maging biyaya" (Mateo 10:8).

Hangad ko at dalangin na maging malawak at malaki ang maibunga ng proyektong ito upang mas maipahayag ang pag-ibig ng Diyos at lubos na maalalayan ang ating mga ***Katekistang Malikhain***.

Mabúhay ang mga katekista at pagpalain nawa kayong lagi ng Poong Maykapal!

Kaisa ninyo kay Kristo,

✞ **Obispo Pablo Virgilio S. David, D.D.**
Diyosesis ng Kalookan
Pangulo, CBCP (2021-2023)

Kabanata 15

Mga Kislap ng Kabanalan

Malikhaing Ministeryong Kateketikal na Naghahatid ng *Mabuting Balita* Tungo sa Búhay na Banal

Leonardo O. Quimson, Jr. at Joan Christi Trocio-Bagaipo

Katekistang Lingkod

Ni Clarence M. Batan

Ang pagiging katekista'y
Parang isang awit,
Sipag ang titik
Ang lirikong himig,
Ang bawat paggalaw
At kumpas ng isip
Ay para sa Diyos
Dahil sa panatang
Kantada ng lambing
Sa bawat tinuruan
Tiyempong mapusuan
Aral at karunungan
Ng Inang Simbahan.
Ang paglilingkod, entranda
At finale,
hanggang
Manatiling dama't dinig
Kinantang awit - ang
Katekistang-lingkod -
Pag-asa ng Simbahan
Tagapagtanggol ng
Pananampalataya't
Pag-ibig, ang
Sandatang-awit!

Para sa Diyos,
Para sa Simbahan,
Para sa lipunang
Pilipinas.

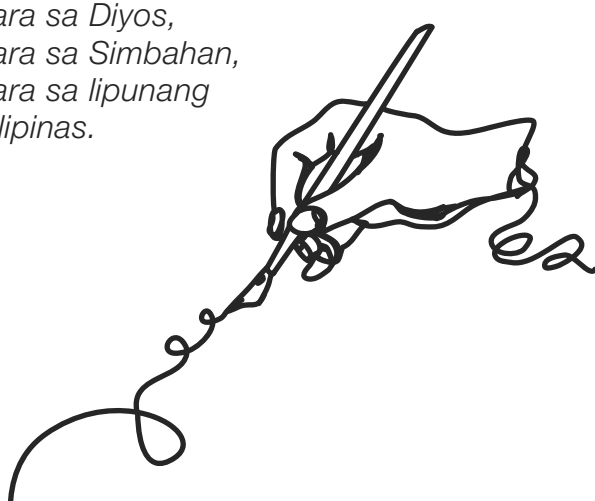

Ang **Katekistang-Lingkod** (Batan, 2018) ay isa sa mga tulang nahabi mula sa *NCS 2016-2018*. Binigyang-kahulugan ng tula ang napakahalagang gampanin ng mga katekista sa pagtuturo ng pananampalataya. Mapapansing inihahambing ang mga katekista sa isang awit. Ang mga elemento ng awit tulad ng titik at liriko ay sumasalamin sa búhay ng isang katekista. Tulad ng malikhaing paglalarawan ng tula sa mga gawain ng mga katekista, ang pagtuturo ng pananampalataya ay maaring gawing malikhain upang mas maging kapana-panabik. Sinasabing walang iisang anyo ang mga metodo sa pagtuturo ng katekesis subalit may iba't ibang paraan upang maihatid ang *Mabuting Balita*.

Tulad ng mga awit na ang musika'y pumapalaot sa hangin na tila ba nagniningning na mga bituin, maari nating sabihing ang mga katekista ay mga bituing kumikislap, naghahatid-musika sa bawat tinuturuan, at ang bawat kumpas ng kanilang mga salita ay para bang kislap ng pag-ibig ng Diyos na nagliliwanag dahil sa malikhaing pamamaraan ng paghahatid ng *Mabuting Balita*. Ang mga katekista ay kumukuti-kutitap na tila walang-humpay na umaawit ng papuri't pasasalamat sa Maylikha na Siyang simula at wakas ng lahat ng ating mga pagsisikap.

Ang mga pedagohiyang binigyang-búhay sa aklat na ito ay malilikhaing gabay-turo ng mga katekista na tumutugon sa panawagan ng Simbahan para sa mas epektibong paraan ng pagtuturo ng pananampalataya. Ang mga parabula, panalangin, *lecture*, kuwentúhan, tula, awit, sayaw, teatro at pelikula, larawan at retrato, katahimikan, at talambúhay ay iba't ibang malilikhaing anyong tumutugon sa mga pedagohiyang ibinalangkas ng *General Directory for Catechesis* (2020).

Sa loob ng limang taóng pananaliksik sa búhay at kuwento ng mga katekista, nasubaybayan ng *NCS 2021 PARI Project* ang pagkilala ng Simbahan sa apat na mabubuting Kristiyanong Pilipino. Sila na inialay ang búhay sa mga gawain ng kabanalan, mga gawaing nagbigay-puri sa kabutihan ng Diyos. Sila na ang búhay ay naging tunay na saksi sa *Mabuting Balita*, ang búhay na naghatid ng *Mabuting Balita*. Sila na nagpatotoo na ang mga katekista ay tunay ngang kislap ng kabanalan. Halikayo't silipin natin ang búhay nina **Obispo Alfredo Ma. Obviar, Arsobispo Teofilo Camomot, Madre Francisca del Espiritu Santo de Fuentes,** at **Laureana "Ka Luring" Franco** kung paanong ang pagsasabúhay nila ng mga turo ng ating pananampalataya at ang kuwento ng kanilang kabanalan ay patotoo na ang paghahatid ng *Mabuting Balita* ay tunay na kinalulugdan ng Diyos. Halikayo't tumingin tayo sa kanilang mga mata upang makita natin ang nakita nilang kabutihan ng Diyos, ang kabutihan ng Diyos na ibinahagi nila sa mundo, ang kabutihan ng Diyos na nagdala sa kanila sa kabanalan.

Ang Kislap ng Isip: Ang Kuwentong Katekista ni Obispo Alfredo Ma. Obviar

Lubhang nagbigay-galak sa puso nang mabalitaan natin ang pag-aanunsiyo ni Papa Francisco noong ika-7 ng Nobyembre 2018 na si **Obispo Alfredo Ma. Obviar, D.D.**, isang Pilipinong obispo ay itinanghal na bilang *Venerable* ("Bishop Alfredo Ma. Obviar", 2012; Dollentas, 2018). Kinumpirma ito ng *Catholic Bishops Conference of the Philippines* at sinasabing kinikilala ng buong Simbahan si **Obispo Obviar**, ang unang obispo ng Lucena, sa kaniyang mabuting pamumuhay bilang Kristiyano at maaaring maging modelo ng

kabayanihan at pananampalataya. Sa anunsiyong ito ng Santo Papa, ilang hakbang na lamang at magiging "santo" na si **Obispo Obviar**.

Ngunit sino nga ba si **Obispo Alfredo Obviar**? Ano ang kaniyang naging malaking ambag sa malikhaing ministeryong kateketikal? Ipinanganak siya noong ika-29 ng Agosto 1889 sa Lipa, Batangas. Kaisa-isang anak siya ng mag-asawang sina Telesforo at Catalina na pawang mga Katoliko. Ngunit sa kasamaang-palad, maagang naulila ang batang Alfredo at siya'y lumaki kasama ang kaniyang mga kamag-anak sa kaniyang ina. Naramdaman niya ang tawag ng Panginoong Hesus sa kaniya na magpari kaya pumasok siya sa *San Francisco Javier Jesuit Seminary* noong 1907 sa kursong *Liberal Arts*. Pagkatapos, siya'y nagpatuloy sa kaniyang paghuhubog bilang pari sa *Central Seminary* sa *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* at naordinahan bilang pari noong 1919. Una siyang naatasan bilang kura paroko sa Malvar, Batangas at dito, nakitaan na siya ng mga katangian bilang malikhaing katekista. Agad siyang nanawagan sa mga nais magboluntaryo bilang mga katekista sa parokya. Marami rin siyang itinatag na mga *catechetical formation center* sa kaniyang nasasakupan. May mga nagpatotoo na mahigit 300 katekista ang nais magturo tuwing linggo sa kaniyang parokya. Ito ay nagpapatunay sa kaniyang malaking ambag at impluwensiya sa ministeryong kateketikal sa Pilipinas. Dahil sa kaniyang malilikhaing gawain bilang tagahubog ng mga katekista, ang nanunungkulang Obispo noon na si Obispo Alfredo Ma. Versoza ay itinalaga siyang *Vicar General* ng Diyosesis ng Lipa at noong 1944 ay naging *Auxiliary Bishop*. Inatasan siya na mas palawakin pa ang paghuhubog sa mga katekista sa buong diyosesis.

Sa kabila ng mga pangyayaring ito sa paglilingkod ni **Obispo Obviar**, siya ay muling sinorpresa ng Panginoon. Siya ang napili ng Roma bilang unang obispo ng katatatag

na Diyosesis ng Lucena. Malaking hámon ito sa kaniyang misyon ngunit hindi niya ito alintana. Nagpatuloy siya sa kabila ng kakulangan ng mga pari sa bagong diyosesis. Naisip niyang hindi sasapat kung iilang pari at mga laykong katekista lamang ang gagawa ng ministeryong kateketikal. Kaya niya itinatag ang *Missionary Catechists of St. Therese of the Child Jesus (MCST)* noong ika-12 ng Agosto 1958 sa San Narciso, Quezon. Ang mga madreng *MCST* ang nagpatuloy at umalalay sa adhikain ni **Obispo Obviar** na palawakin ang ministeryong kateketikal sa kaniyang nasasakupan. Bukod sa kanila, pinaigting pa rin ng Obispo ang pagsasanay at paghuhubog sa mga katekista kahit na siya'y may dinaramdam nang sakít dulot na rin ng katandaan. Hindi niya alintana ang hírap at sakít maipagpatuloy lamang ang mga programa para sa mga katekista. Sa kaniyang nalalabing mga taon, siya'y sinamahan at inalalayan ng mga madreng *MCST* hanggang sa kaniyang pagpanaw noong Oktubre 1, 1978 sa edad na 89. Ito rin ang kapistahan ni Santa Teresa ng Niño Hesus, ang patrona ng misyon at ng kaniyang itinatag na kongregasyon.

Tunay ngang nakakaantig ang naging búhay at paglilingkod ni **Obispo Obviar** bilang katekista. Kahit sa mahirap na kalagayan at edad ay hindi siya tumigil na gumawa ng mga paraan upang hubugin ang mga katekista at hikayatin sila na lalong pag-alabin ang kanilang mga puso sa pagpapahayag ng Mabuting Balita higit sa malalayong lugar na hindi pa naaabot ng Ebanghelyo. Tulad ni **Obispo Obviar**, nanatili siyang inspirasyon sa mga katekista upang hindi sumuko at patuloy na maging malikhain sa kanilang ministeryo. Sa naging búhay niya, ating napatunayan na mahalaga ang pag-aaral ng ating pananampalataya (lalo na ang *Banal na Kasulatan* at ang mga katuruan ng Simbahan) bilang mga tagapagturo nito sa mga nakatanggap ng katekesis.

Ang Kislap ng Paggawa: Ang Kuwentong Katekista nina Arsobispo Teofilo Camomot at Madre Francisca del Espiritu Santo de Fuentes

Isa sa mga natatanging berso sa *Bibliya* ay ang sulat ni Apostol Santiago. Sinabi niya, "ang pananampalataya na walang paggawa ay patay" (Santiago 2:14). Ika nga ng isang pari sa kaniyang homiliya, ipinahayag niya na "madaling magsabing mahal kita. Ngunit ang malaking hámon ay ipakita ito sa gawa." Ganoon din ang paghubog sa mga katekista upang sila'y maging tunay na malikhain. Kinakailangang ang pananampalataya ay hindi lamang sa isip manatili kundi maipamalas sa ating mga kilos at paggawa. Tingnan natin ang naging pagsasabúhay nina **Arsobispo Teofilo Camomot** at **Madre Francisca del Espiritu Santo de Fuentes**.

Si **Teofilo Camomot** ay ipinanganak sa bayan ng Cogon, Carcar, Cebu noong ika-3 ng Marso taóng 1914 ("Arsobispo Camomot", 2021). Ikatlo siya sa walong anak nina Luis Camomot at Angela Bastida. Naging seminarista siya sa Seminario de San Carlos sa Cebu at kalaunan ay naordinahan bilang pari noong ika-15 ng Disyembre 1940. Noong taóng 1943, siya ay itinalaga bilang Kura Paroko sa Santa Teresa Parish, Talisay, Cebu. Nakilala siya bilang isang pari na napakapayak ng pamumuhay at walang luho't karangyaan. Bago siya magdiwang

ng Banal na Eukaristiya, siya ay dumadalaw muna sa mga maysakit at mga dukha at dumudulog sa kanilang mga pangangailangan. Tunay ngang may biyayang kaloob ang Diyos sa kaniyang taos-pusong paglilingkod bilang pastol ng kaniyang kawan. Noong 1955, itinalaga siya bilang bagong katuwang na obispo *(Auxiliary Bishop)* ng Jaro, Iloilo. Noong 1959, kasabay ng kaniyang bagong misyon bilang *Co-adjutor Archbishop* ng Cagayan de Oro at Kura Paroko ng Santa Rita, Balingasag, Misamis Oriental, itinatag niya ang *Carmelite Tertiaries of the Blessed Eucharist* na mas kilala na ngayon bilang *Daughters of Saint Teresa (DST)*. Dahil sa kaniyang pagkakasakit sa bato noong 1968, nagbitiw siya bilang *Co-adjutor Archbishop* at bumalik na lamang sa Cebu upang maglingkod sa parokya. Binawian ng búhay ang mabuting Arsobispo noong ika-27 ng Setyembre 1988, kapistahan ni San Vicente de Paul dahil sa isang aksidente sa sasakyan. Maraming pagpapatotoo ang nagsasabi na napakabuting tao ni Arsobispo Camomot at kabilang sa mga testimonyang lumitaw ay ang kaniyang *bilocation* o ang pagpapakita ng kaniyang presensiya sa dalawang lugar nang magkasabay. Isang kuwento ang naisalaysay na kasama umano ng isang saksi ang naturang obispo habang nasa pagpupulong ngunit nakita rin siya ng isang babae sa oras ding iyon na nasa bundok at nagbibigay ng huling sakramento sa mga maysakit na malápit nang pumanaw. Isinabúhay ni Arsobispo Camomot ang pananamplataya sa pamamagitan ng kaniyang mga kilos at gawa. Nakilala siyang payak at matulungin lalo na sa mahihirap at nangangailangan. May isa ring kuwentong nakalap ang noo'y Arsobispo ng Cebu na si Ricardo Cardinal Vidal na napuna noon si Arsobispo Camomot na hindi suot ang kaniyang *pectoral cross* o ang krus na sinusuot ng isang obispo. Napag-alaman na kaniya pala itong isinanla upang makatulong sa mga maysakit at nangangailangan. Doon di'y binigyan siya ng bagong krus at binilinan na huwag na muli itong gagawin.

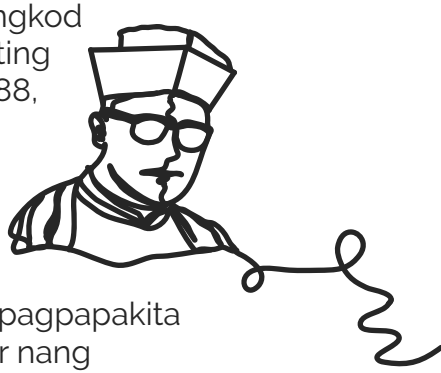

May isa pang pagpapatotoo na noong siya ay hinoldap at kinuha ang lahat ng kaniyang pera, tinawag pa ng butihing obispo ang magnanakaw at iniabot pati ang kaniyang singsing dahil sa kaniyang malasakit. Dahil sa mga pagpapatotoong ito sa kaniyang búhay bilang isang mabuting lingkod ng Diyos, kinilala ng *Vatican* sa ilalim ng *Theological Commission of the Congregation for the Causes of Saints* ang kaniyang mga ginawa at pinaboran ng buong kongregasyon ang malalim pang pagsusuri at pag-aaral sa kaniyang búhay. Dahil dito, sa permiso ng Santo Papa, isa nang *Servant of God* si Arsobispo Camomot, ilang hakbang na lamang bago siya tawaging isang Santo. Ito'y tunay na pagdiriwang ng buong Simbahan lalo't higit sa Pilipinas.

Si **Madre Francisca del Espiritu Santo de Fuentes** naman ay ipinanganak noong 1647 at pinangalanang **Francisca de Fuentes** ng kaniyang mga magulang na sina Simon at Ana Maria na tubong-Maynila (Peterson, 2018; Sta. Catalina College, 2019; Wise Friar, 2020). Siya'y agad nabiyuda sa kaniyang asawa at hindi nagkaroon ng bunga ang kanilang maikling panahong pagsasama. Ngunit sa kabila nito, ibinigay ni Francisca ang kaniyang sarili para sa paglilingkod at pag-aalaga sa mga maysakit, matatanda at mahihirap. Noong 1682, siya ay pumasok sa kongregasyon ng mga Dominiko at napabilang sa *Third Order* at tinanggap ang pangalang **Madre Francisca del Espiritu Santo de Fuentes**.

Kinilala si Madre Francisca sa kaniyang "walang maliw na pananalig at pagtalima sa misyon nang may katatagan at buong pagtitiwala sa Diyos". Itinatag ni Madre Francisca ang *Congregation of the Dominican Sisters of Saint Catherine of Siena* ngunit dumaan din ang kaniyang kongregasyon sa matinding

pagsubok. Noong 1703, ninais ng nanunungkulang arsobispo ng Maynila Don Diego Camacho na mapasailalim sa kaniya ang paghawak sa opisyal na kombento o mas kilala bilang beaterio nina Madre Francisca at ng mga kasamahan niya. Dinanas ni Madre Francisca ang hírap ng mga pagdinig upang makiusap sa arsobispo na muling ibigay sa kanila ang pamamahala sa beaterio. Hindi siya bumitiw at sumuko sa layuning ipagpatuloy ang misyong kaniyang sinumpaan sa Diyos at kay Santo Domingo para sa paghuhubog ng pananampalataya. Sa lakas ng loob at pananalig ni Madre Francisca, lumambot ang puso ng arsobispo at muli silang pinayagang makabalik sa kongregasyon upang mangasiwa. Sa muli nilang pagbabalik, ginawaran ang beaterio ng permisong magtatag ng isang *colegio*. Doon sila nagsimulang tumanggap ng mga mag-aaral sa layuning maturuan sila ng *4 R's (Religion, Reading and writing and a Rithmetic with music)*. Sa natirang mga taon n g kaniyang búhay, itinuro ni Madre Francisca sa kaniyang mga kasamahan at tagasunod na gawing sentro ng kanilang búhay si Hesus na nasa Banal na Sakramento at patuloy na maglingkod sa mga nangangailangan. Pumanaw siya noong ika-24 ng Agosto taóng 1711 sa edad na 64. Siya ay idineklarang *venerable* o "kagalang-galang" ni Papa Francisco noong taóng 2019.

Isang tunay na katekistang malikhain si Madre Francisca dahil sa iniwan niyang malaking ambag sa ministeryong kateketikal. Ang kaniyang itinatag na *Congregation of Dominican Sisters of St. Catherine of Siena* ay naglayong mapaigting ang pagpapalaganap ng pananampalataya sa pamamagitan ng *Catholic Christian Education.* Sa panawagan ng Simbahan, tumugon ang kongregasyong naiwan ni Madre Francisca at ipinagpatuloy ang misyong kaniyang iniatas na maglingkod lalo na sa mga nagnanais maging katekista sa pamamagitan ng pagtatatag ng Madre *Francisca Catechetical*

and Missionary Formation Institute (MFCMFI). Naglalayon itong "magbigay ng pagkakataong makapag-aral sa mga karapat-dapat na nagnanais maging katekista at dadaan sa masusing paghuhubog upang maging ganap na tagapagturo ng katekesis" (Lazaro, 2017, p. 49).

Sa ministeryo at karanasan bilang katekista, makikita natin ang pagkilos ng Panginoong Diyos upang hubugin ang mga katekista sa pamamagitan ng pagtulong sa maraming tao tulad ng mga ginawa nina Arsobispo Camomot at Madre Francisca upang makapag-aral at sumailalim sa paghuhubog o *formation* ang maraming nagnanais na maglingkod bilang mga katekista at guro ng pananampalataya. Isang biyaya mula sa Panginoon ang mahubog, makapagtapos at makita ang kagandahang-loob ng Diyos sa tulong ng Kaniyang mga instrumento. Nawa'y marami pang mga institusyon ang maantig at mahikayat sa mga nasimulan nina Arsobispo Camomot at Madre Francisca na tumulong sa mga dukha at nangaingailangan, lalo't higit sa paghuhubog ng mga katekista hindi lamang sa salita at aral, kundi pati sa kilos at gawa. Tunay ngang sila ay mga katekistang malikhain, mga kislap ng kabanalan.

Ang Kislap ng Puso: Ang Kwentong Katekista ni Laureana "Ka Luring" Franco

Minsan, may isang katekistang matapos magturo ng leskiyon sa kaniyang mga mag-aaral ay nilapitan ng isang mag-aaral na nagsabi, "*Sir*, puwede po bang magpadasal?" Nakakatuwa at nakakagaan ng kalooban na sa kabila ng lahat, hindi nangiming lumapit ang bata upang humingi ng tulong at panalangin sa kaniyang guro. Hindi nakatiis ang guro at tinanong niya ang mag-aaral. "Anak, bakit ka humihingi ng tulong na magdasal sa akin? Bakit ako, anak?" Ngumiti ang bata at kaniyang nasabi, "*Sir*, malapít ka po sa Diyos. Inilalapít po ninyo kami sa Kaniya." Kinilabutan ang guro sa sagot ng kaniyang mag-aaral. Napaisip siya sa napakalaking responsibilidad na nakaatang sa kaniya bilang katekista. Sa isang pagtitipon ng mga katekista ng Arkidiyosesis ng Maynila, ipinaalala ni Msgr. Gerry Santos na,

"Mga katekista, huwag tayong titigil sa pagdarasal. Dito tayo humuhugot ng lakas upang ipagpatuloy ang misyon".

Totoo ngang ang ating pananampalataya ay "nagmumula sa ating mga pusong umaasa at nagtitiwala sa Panginoong Diyos at pinalalakas ng panalangin at pagsamba sa Diyos" (CFC, 1997, 133). Napakahalaga ng panalabgin at malalim na relasyon ng isang katekista sa Panginoon dahil sa malikhaing gawain na ito, naaakit ng katekista ang mga tumatanggap ng katekesis na mapalapít sa Diyos. Isa sa mga katekistang higit na nagpatotoo na ang panalangin ay magdadala sa atin sa búhay ng kabanalan ay si Ka Luring.

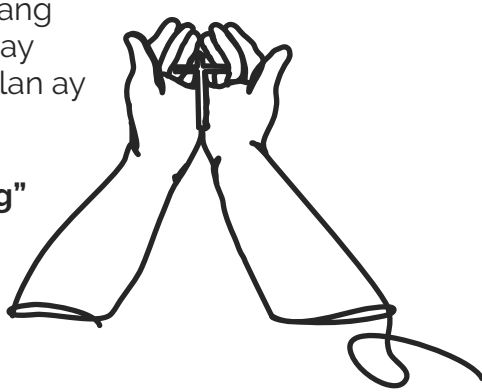

Ipinanganak si **Laureana "Ka Luring" Franco** sa isang payak na pamilya noong ika-4 ng Hulyo 1936 sa

Hagonoy, Taguig. Sa kaniyang kabataan ay agad siyang sumali sa *Legion of Mary* dahilsa kaniyang debosyon at pagmamahal sa Mahal na Birheng Maria. Dahil sa kaniyang marubdob na pag-ibig sa Diyos, tumugon siya sa tawag na magbitiw sa kaniyang matagal nang trabaho bilang *accounting clerk* sa *Philippine Air Force* noong Dekada '60 at piniling mag-aral sa *Institute of Catechetics in Archdiocese of Manila (ICAM)* para maging boluntaryong katekista sa kanilang Parokya sa Santa Ana, Taguig. Masayang naglingkod at nagturo ng katekesis sa mga bata si Ka Luring kahit walang bayad. Masigla niyang inihanda ang mga bata edad pito hanggang walong taóng gulang na tumanggap ng Banal na Komunyon sa Misa sa pamamagitan ng katekesis.

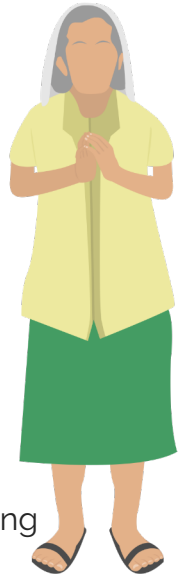

Dumating din sa matinding pagsubok ang katapatan ni Ka Luring nang minsan ay may mga lumapit sa kaniya mula sa ibang relihiyon para siya ay kumbinsihing maging katekista nila at bayaran siya ng *10,000 US dollars* kada buwan kapalit ng pagtalikod niya sa kaniyang pananampalataya. Nakaratay sa karamdamang kanser ang kaniyang ina noong mga panahong iyon. Ngunit mahinahong sinagot ni Ka Luring ang paanyaya sa kaniya:

"Maaaring tanggapin ko ang halagang ito at magturo para sa inyo... Ngunit hindi ko kailanman maloloko ang Diyos. Alam Niya ang totoo mula sa aking puso."

Nalaman nang marami ang kaniyang paninindigan sa bokasyong maging katekista at marami ang humanga sa kaniyang malalim na relasyon sa Panginoong Diyos. Noong Disyembre 1989, siya ay ipinatawag ni Kardinal Jaime Sin ng Maynila dahil siya ay napili para gawaran ng *Papal Award* na *Pro Ecclesia et Pontifice* dahil sa hindi matatawarang paglilingkod niya sa Simbahan bilang katekista.

Isa pa sa kahanga-hangang katangian ni Ka Luring ay ang kaniyang pagiging huwarang katekista sa kaniyang búhay-panalangin at paglilingkod lalo na sa mahihirap. Dahil sa kaniyang galing at dedikasyon, maraming seminaryo ang lumalapit sa kaniya upang humingi ng tulong upang gabayan ang mga seminarista na magtuturo ng katekesis sa mga *public school*. Marami sa mga seminarista at maging mga pari ay lumapit sa kaniya upang humingi ng panalangin dahil sa kaniyang angking kabanalan bilang malikhaing katekista. Sa hawak niyang rosaryo at palagiang pagdalaw sa Banal na Sakramento, siya ay isang tunay na *prayer warrior* na nilapitan at pinagtiwalaan ng maraming tao. Nagkasakit ng kanser si Ka Luring at siya'y sumakabilang-búhay noong ika-17 ng Oktubre 2011. Napakalaki ng puso ni Ka Luring kung kaya't sa kaniyang paglisan, maraming tao ang kumilala sa kaniyang pagmamahal at paglilingkod sa kapuwa at sa Simbahan. At nitong Oktubre 17, 2021, sa ikasiyam na taon ng kaniyang pagpanaw ay inanunsiyo ni Obispo Mylo Hubert Vergara, D.D. Obispo ng Diyosesis ng Pasig ang *Diocesan Process of Inquiry* para sa kaniyang *beatification*. Tunay ngang inspirasyon ang katekistang malikhain na si Ka Luring. Naroon na siya sa Langit kapiling ang Panginoon.

Pangwakas

Sa mga kuwento nina **Obispo Obviar, Arsobispo Camomot, Madre Francisca** at **Ka Luring**, masasabi nating tunay ngang napakadakila ang maging katekista. Hindi madali ang misyong ito ngunit dahil sa kanilang pagmamahal sa Panginoon at sa Simbahang Kaniyang itinatag, patuloy nilang inihasik ang mga binhi ng pananampalaya upang maihatid ang *Mabuting Balita* sa lahat ng bansa. Tulad ng kislap ng mga bituin, patuloy na nagniningning ang hatid nilang kabanalan sa búhay natin at ng ating mga tinuturuan. Maging

inspirasyon nawa ang kanilang mga nagawa at naiambag sa ating ministeryong kateketikal at parating umasa sa mapagpalang biyaya ng Espiritu Santo na Siyang gagabay sa atin at magpapamalas na "kapiling natin ang Diyos… hanggang sa wakas ng panahon" (Mateo 28:20).

Lumalabas sa mga datos ng *NCS 2021* na ang mga katekista ay tunay na masaya sa kanilang pagiging katekista sa kabila ng madalas na hindi nabibigyan ng kaukulang atensiyon sa larangan ng pasahod at mga rekursong kateketikal. Patuloy silang gumagawa nang may kababaang-loob at buong-sigasig na naglilingkod nang walang hinihintay na kapalit (OCEP, 1993).

Ang katotohanang ito ay siyang tunay na nagbibigay-larawan sa isang katekistang lubos na nauunawaan na ang tiyak na mahalaga sa pagtuturo ng pananampalataya ay hindi ang sarili kundi Siya na simula at wakas ng buong gawaing kateketikal - ang Dakilang Guro na siyang sa atin ay gumagabay tungo sa búhay na walang hanggan. Ang katekistang hindi tumitigil sa paghahanap ng mga malikhaing pamamaraan upang maihatid ang *Mabuting Balita* sa mga tinuturuan ay siyang kinalulugdan ng Diyos – ang Dakilang Guro.

At bilang pagwawakas, samahan nawa tayo ng butihing mga katekistang banal ng ating bayan, **Obispo Obviar, Arsobispo Camomot, Madre Francisca** at **Ka Luring** sa panalanging ito.

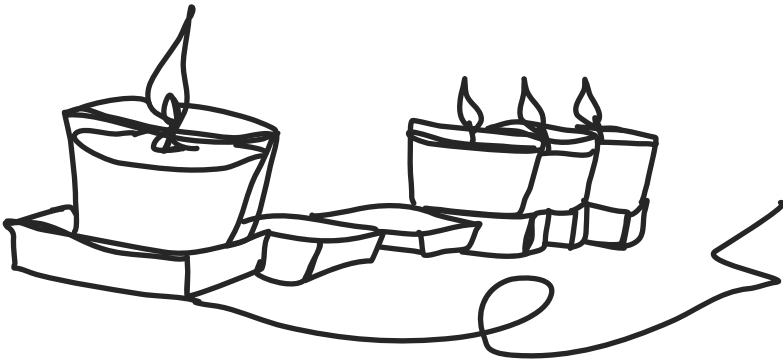

Panalanging Kateketikal

Poong Maykapal, aming Ama, aming Pag-asa,
Maraming salamat po sa Iyong
Walang hanggang Liwanag na
Nagbibigay-búhay sa aming
Masiglang ministeryong kateketikal
Sa Simbahang Katolika ng Pilipinas.
Salamat Panginoon sa mga biyaya
Ng mga kislap ng kabanalang
Mababanaag sa búhay ng mga
Katekistang Pilipinong nilakbay ang mundo ng katekesis
Na may pananampalataya, pag-asa, at pag-ibig.
Sa inspirasyon ng mga Lingkod ng Diyos (Servant of God) -
***Arsobispo Teofilo Camomot** at*
***Sister Laureana "Ka Luring" Franco**,*
At mga kinilalang Kagalang-galang
Sa harap ng Panginoon (Venerable) -
***Obispo Alfredo Ma. Obviar** at*
***Madre Francisca Del Espiritu Santo De Fuentes**,*
Biyayaan Mo po kami ng marami pang katekistang banal.
Amen.

- Clarence M. Batan, NCS 2021: PARI Project

Mga Sanggunian

Archbishop Camomot. (2021) *Biography: Archbishop Teofilo Camomot.* Retrieved from https://www.archbishopcamomot.ph/biography/

Batan, Clarence. (2020). *Katekista: Mga Tulang Pananaliksik hango sa National Catechetical Study.* Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP) – Episcopal Commission on Catechesis an Catholic Education (ECCCE), University of Santo Tomas (UST) Research Center for Social Sciences and Education (RCSSED). Manila.

Bishop Alfredo Ma. Obviar. (2012). Brief Biography. *The Servant of God: Bishop Alfredo Ma. Obviar.* Retrieved from https://alfredomaobviar.wixsite.com/bamo/about

Catholic Bishops' Conference of the Philippines. (1997). *Catechism for Filipino Catholics.* Quezon City: Claretian Publications.

Dollentas, L. (2018). *Venerable Alfredo Obviar - A Man with a Passion for Catechesis.* Retrieved from https://www.oclarim.com.mo/en/2018/11/23/venerable-alfredo-obviar-a-man-with-a-passion-for-catechesis/

Lazaro, G. (2017). In the World and for the Church. *The Missions Newsletter.* Retrieved from http://pms-phil.org/wp-content/uploads/2018/06/In-the-World-and-for-the-World-1.pdf

Peterson, L. (2018). *This Filipino Bishop Believed God's Word should be Proclaimed from the Rooftops.* Retrieved from https://aleteia.org/2018/11/13/this-filipino-bishop-believed-gods-word-should-be-proclaimed-from-the-rooftops/

Pontifical Council for the Promotion of the New Evangelization. (2020). *Directory for Catechesis.* Word and Life Publications.

Sta. Catalina College. (2019). *Life of Mother Francisca Del Espiritu Santo.* Retrieved from https://stacatalinacollegemla.com/page/life-of-mother-francisca-del-espiritu-santo

Wise Friar. (2020). *Laureana "Ka Luring" Franco: The Holy Catechist of Manila.* Retrieved from https://wisefriar.blogspot.com/2020/06/probable-filipino-saints-5-laureana-ka.html

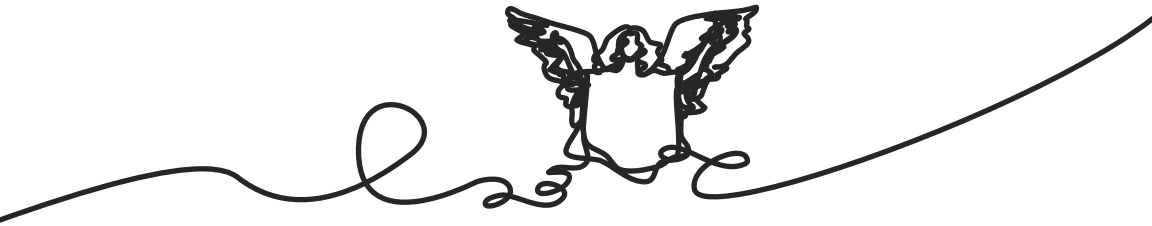

Pangwakas na Mensahe

Sa halos anim na taong nagdaan na aking pamumuno sa *CBCP-ECCCE*, nakasama ko kayo, ang maraming **katekistang-lingkod** sa bawat sulok ng ating Simbahang Katolika sa Pilipinas. Personal kong nasaksihan ang hindi matatawarang pagpapahalaga at pagmamahal ninyo sa kateketikal na misyong maging mabuti at epektibong tagapagturo ng ating pananampalataya.

Ayon nga sa ating *National Catechetical Study (NCS) 2016 - 2021*, ang mga katekista ay maituturing na "natatagong kayamanan ng ating Simbahan". Ang inyong yamang-taglay ay hindi materyal kundi ang disposisyong maglingkod na walang inaasahang anomang kapalit. Ito ang masasabi kong simula ng pagtahak sa daan ng kabanalan.

Kaya't bilang pasasalamat at pagkilala sa inyong mga sakripisyo't pagmamahal sa ating Simbahan, ito ang isang modyul na binuo para sa inyo - ang aming mga mahal na katekista. Ito ay batay sa pananaliksik ng *NCS* at isinulat ng mga kapuwa guro't katekista mula sa iba't ibang institusyon.

Espesyal ang modyul na ito dahil tungkol ito sa pagkilala ng inyong talento't kasanayan bilang mga Katekistang Malikhaing bukas sa paggamit ng samo't saring pedagohiya upang ang katekesis ay maging makabuluhan, malalim, at mapaghuhugutan ng inspirasyon ng kabanalan.

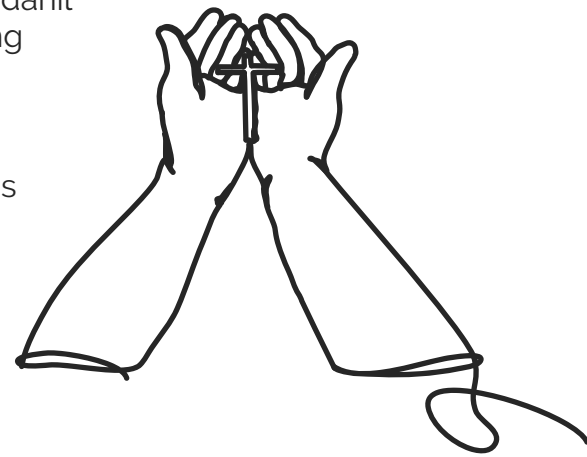

Naalala ko tuloy si Padre Thomas Green, isang paring Heswita. Para sa kaniya, simple lang daw ang maging santo; kailangan lang daw ay makinig tayo sa kalooban ng Diyos. Ayon sa kaniya, kapag ipinahiwatig ng Diyos ang kaniyang Banal na Kalooban, kailangan natin itong gawin nang buong puso, lakas, at kaluluwa. Sa madaling salita, isabúhay ang kalooban ng Panginoon.

Naniniwala akong kinakatawan ng modyul na ito ang panibagong inspirasyong sa pagpapalawig ng gawaing katekesis ng ating Simbahan tungo sa kabanalan. Kasama kaming inyong mga obispo, kaparian at mga relihiyoso, tayong lahat, sa pamamagitan ng librong ito, ay may panibagong dahilan upang maging mabuti at epektibong mga katekista para sa ating Simbahang nagdiriwang ng ikalimang daang taon ng Kristiyanismo sa ating bansa.

Taimtim kong dalangin na magsilbing liwanag ang bawat isang pedagohiya na isinalarawan sa librong ito. Nawa'y mas maging makahulugan ang lahat ng gawaing katekesis na mag-iiwan ng kislap sa mga mata ng bawat Katolikong maglalakbay patungo sa daan ng kabanalan.

Halikayo at sabay-sabay natin ibahagi ang kabanalang-bunga ng ***Katekistang Malikhain!***

✝ Obispo Roberto C. Mallari, D.D.
Diyosesis ng San Jose de Nueva Ecija
Tagapamuno, CBCP-ECCCE (2016-2021)

Tungkol sa Mga May-akda at Mga Taga-disenyo ng Libro

Mga May-akda

Patnugot

Si **Clarence M. Batan** ay isang sosyologo sa larangan ng kabataan, edukasyon, trabaho, at Katolisismo partikular sa larangan ng ministeryong kateketikal. Naging *Research Director* siya ng *Research Cluster for Culture, Education, and Social Issues (RCCESI)* (2015-2016). Kasalukuyan siyang Propesor sa Sosyolohiya at Tagapag-ugnay ng *Departamento ng Sosyolohiya* ng Pakuldad ng mga Sining at Panitik *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*. Pinamunuan ang *National Catechetical Study (NCS) 2016-2018* at nagsilbing Lider-Mananaliksik ng *National Catechetical Study (NCS) 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project.* Isa siyang tagahanga ng mga katekistang Pilipino ng Simbahang Katolika.

Mga Katuwang na Patnugot

Si **Keith Aaron T. Joven** ay Katuwang sa Pananaliksik at Dokumentasyon ng *National Catechetical Study (NCS) 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project.* Siya ay nakapagtapos ng *BA Sociology* sa *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*. Siya ay naglilingkod bilang *instrumentalist* sa *Our Lady of Grace Parish,* Mabalacat City, Pampanga.

Si **Joan Christi Trocio-Bagaipo** ay isang katekistang nagtapos sa *Mother Francisca Catechetical and Missionary Formation Institute* sa *Siena College Inc. Quezon City.* Sa kasalukuyan, siya ay nagtuturo sa *Insitute of Religion* at *Reseach Associate* ng *Center for Theology, Religious Studies and Ethics* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*. Siya rin ay naging *Fellow* ng *Komisyon sa Wikang Filipino* sa larangan ng pagsasalin. Maliban sa pagtuturo at pananaliksik, aktibo rin siya sa iba't ibang propesyonal at sibikong gawain.

Si **Renniel Jayson Jacinto Rosales** ay isang guro ng Teolohiya, Pilosopiya, at pananaliksik sa *Senior High School* ng *Sta. Teresa College, Bauan, Batangas* at isang *Certified Family Educator* na iginawad ng *CBCP-Episcopal Commission on Family and Life (ECFL)*. Siya ay nagtapos ng kaniyang *Master of Arts in Applied Theology* at kasalukuyang nag-aaral ng *PhD in Applied Theology* sa *De La Salle University (DLSU) Manila* kasabay ng *Advanced Certificate in Adult Faith Formation* sa *Fordham University*, *New York*. Siya ay isang lingkod-pastoral sa *San Isidro Labrador Parish,* Cuenca, Batangas kung saan ay pinangungunahan niya ang *Parish Social Communications* at *Parish Ministry on Social Services*. Ang kaniyang mga interes sa pag-aaral at pananaliksik ay umiikot sa espirituwalidad, *religious education*, *Catholic Social Teachings*, at *faith formation*.

Si **Leonardo O. Quimson, Jr.** ay isang guro at katekista mula sa *Senior High School (SHS)* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* at Arkidiyosesis ng Maynila. Siya ay nagtapos ng *Bachelor of Secondary Education Major in Religious Education* sa *UST* noong Marso 2010 at ng *Master of Education Major in Religious and Values Education* sa *De La Salle University (DLSU)* noong 2021. Siya ay nagturo rin sa *Paco Catholic School* mula 2010 hanggang 2018 at naging Tagapag-ugnay sa Edukasyon sa Pagpapakatao at *Christian Living Education*. Siya rin ay naglilingkod bilang *volunteer catechist* at *lay minister* sa *Our Lady of Peñafrancia de Manila Parish,* Paco, Manila.

Si **Jonathan James O. Cañete** ay isang lisensiyadong guro ng S*enior High School (SHS)* at isang katekista mula sa *La Salle College* ng Antipolo. Siya ay nakapagtapos ng *Master of Arts in Applied Theology* at sa kasalukuyan ay kumukuha ng kaniyang *PhD in Applied Theology* sa *De La Salle University (DLSU) Manila*. Ang kaniyang interes ay nasa larangan ng katekesis at *religious education, empirical Theology, Theology of disability, youth studies, digital Theology, at sosyolohiya ng relihiyon.*

Kasama sina

Si **Christine C. Balmaceda** ay nakapagtapos ng *Bachelor of Secondary Education Major in Values Education*. Siya ay lisensiyadong guro na nagtuturo sa *St. Bridget College-Batangas*. Sa kasalukuyan, siya ay patuloy na nag-aaral at kumukuha ng programang *Master of Education Major in Religious and Values Education* sa *De La Salle University (DLSU) Manila*. Siya rin ay aktibong katekista at lektor sa *Sta. Rita de Cascia Parish* na naglalaan ng kaniyang oras sa pagbibigay ng *pre-jordan* at *pre-confirmation seminar* tuwing araw ng Linggo.

Si **Ser Allan G. Bodoraya** ay isang Katuwang na Propesor ng *Institute of Religion* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*. Siya ay nagtapos ng *AB Classical Philosophy* sa *San Carlos Seminary*. Nagtapos siya ng kaniyang *Master of Arts in Applied Theology* sa *De La Salle University (DLSU) Manila*. Bilang *volunteer* at *sign language interpreter* ng *Archdiocese of Manila Ministry for Persons with Disabilities*, ang kaniyang pag-aaral ay nakatuon sa pagpapalalim ng Katolikong pagninilay sa paksang *Disability Theology.*

Si **Tricia Mae V. Cruz** ay isang katekista at guro mula sa *Senior High School (SHS)* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*. Siya rin ay isa sa mga tumatayong tagapayo ng *Young Ones for Unity – UST SHS*. Mula sa parehong Unibersidad, siya ay nakatapos ng *Bachelor of Secondary Education Major in Religious Education* noong 2015 at ng *Master of Arts Major in Theology* noong 2020. Mula taóng 2015 hanggang 2017 ay nagturo siya sa *St. Theresa's College,* Quezon City ng *Christian Living Education* sa una at ikalawang baitang.

Si **Arthur G. Octubre** ay isang katekistang nagtapos ng *Bachelor of Secondary Education Major in Religious Education*, *Minor in English Literature* sa *Mother Francisca Catechetical and Missionary Formation Center* sa *Siena College Inc. Quezon City*. Naglingkod siya bilang isang *lay missionary-catechist* sa mga katutubong Aeta sa Porac, Pampanga sa gabay ng *Congregation of Dominican Sisters of St. Catherine of Siena* at naging katekista ng Diyosesis ng Novaliches. Sa kasalukuyan, siya ay guro ng *Religious Education* at *Values Education*, at isang *Institutional Campus Minister* sa *Siena College of San Jose, Inc.* sa loob ng 21 taon.

Si **Maria Elena P. Octubre**, mula pagkabata, ay sumasama na sa mga gawaing kateketikal ng mga *Franciscan Immaculatine Sisters* hanggang maging propesyonal na katekista ng Arkidiyosesis ng Maynila at guro ng relihiyon. Sa kasalukuyan, siya ay guro ng *Christian Living and Values Education (CLVE)* sa *Senior High School (SHS)* sa *Siena College of San Jose, Inc*.. Nakapagtapos siya ng *Master of Arts in Education Major in Teaching the Early Grades* noong 2018 at kasalukuyan ay kinokompleto ang kaniyang *PhD in Educational Management* sa *University of Caloocan City*.

Si **Abigael Maitim-Padilla** ay isang *religious educator* sa *De La Salle University (DLSU) Laguna Campus*. Siya ay nagtapos ng kolehiyo sa *Don Bosco Canlubang* ng *Secondary Education Major in Religious Education* at nag-aaral ng *Master of Education Major in Religious and Values Education* sa *De La Salle University (DLSU) Manila*. Siya ay matagal na naging katekista sa *Mary Help of Christians Parish,* Calamba, Laguna. Ang kaniyang interes ay nasa larangan ng katekesis, *religious education*, at *spirituality*.

Si **Maria Corazon C. Sanin** ay isang katekista at guro mula sa *Senior High School (SHS) ng Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* mula pa noong 2018. Naging bahagi ng *Institute of Religion, UST* at nagturo ng *Religious Education* at *Christian Living* sa kolehiyo at *Junior High School (JHS)* sa *St. Paul University of Quezon City*. Nagtapos siya ng *Master in Pastoral (Ministry) Theology* sa *San Carlos Seminary Graduate School of Theology, Guadalupe, Makati City* noong 2004.

Si **Mc Kyle F. Vilaz** ay isang Katuwang na Propesor at katekista sa *De La Salle (DLSU) Araneta University*. Siya ay nakapagtapos ng *Master of Arts in Religious Education* sa *Siena College Inc. Quezon City* noong 2019. Kasabay ng kaniyang pag-aaral ng *Advanced Certificate in Adult Faith Formation* sa *Fordham University, New York*, siya rin ay kumukuha ng *PhD in Religious and Values Education* sa *De La Salle University (DLSU) Manila*. Ang mga interes niya ay sa larangan ng *youth studies*, *Jewish roots*, *catechetical methods*, at *religious education studies.*

Mga Taga-disenyo ng Libro

Si **Gracelle C. Tungbaban** ay tagapaglikha ng koleksiyon ng **linyang-sining** at isa sa nagdisenyo ng *layout* ng librong ito. Siya ay mag-aaral ng *Bachelor of Arts in Sociology* sa *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* at katuwang sa *multimedia* ng *NCS 2021: PARI Project*. Ang kaniyang kasalukuyang interes sa pananaliksik ay sosyolohiya ng kabataan at kalusugang panlipunan.

Si **Vincent Reuben E. Valientes** ay tagapamuno ng mga sosyologong mag-aaral na katuwang sa *multimedia* ng *NCS 2021: PARI Project*. Isa sa nagdisenyo ng pabalat at *layout* ng librong ito. Kasalukuyang mag-aaral ng *Bachelor of Arts in Sociology* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* na kung saan ang kaniyang interes sa pananaliksik ay sosyolohiya ng kabataan, Katolisismo, *sports*, at metodong biswal *(visual sociology)*.

Si **Jayson U. Dela Cruz** ay ang nagdisenyo ng *Mga Larawang Retablo ng mga Katekistang Banal*. Sa kasalukuyan, siya ay isang mag-aaral ng *BA Sociology Program* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* at katuwang sa *multimedia* ng *NCS 2021: PARI Project.* Siya ay Tagapag-ugnay ng Ministeryo ng mga Lingkod-Altar sa *Parokya ni San Hudas Tadeo* sa Diyosesis ng Pasig. Ang kaniyang interes sa pananaliksik ay sosyolohiya ng relihiyon, Katolisismo, at mga isyung pastoral.

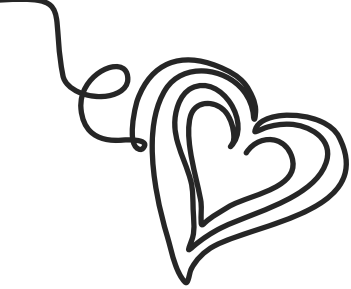

Makatutulong ang aklat na ito upang magabayan ang ating mga katekista upang patuloy nilang maituro ang pagmamahal ni Hesukristo sa pamamagitan ng iba't ibang mga malikhaing pedagohiya, bukod pa sa mga nakasanayang "lecture method" at "pagkukwento ng karanasan".

✝ Obispo Pablo Virgilio S. David, D.D.
Diyosesis ng Kalookan
Pangulo, CBCP (2021-2023)

Espesyal ang modyul na ito dahil tungkol ito sa pagkilala ng inyong talento't kasanayan bilang mga ***Katekistang Malikhaing*** bukas sa paggamit ng samo't saring pedagohiya upang ang katekesis ay maging makabuluhan, malalim, at mapaghuhugutan ng inspirasyon ng kabanalan.

✝ Obispo Roberto C. Mallari, D.D.
Diyosesis ng San Jose de Nueva Ecija
Tagapamuno, CBCP-ECCCE (2016-2021)

Isa sa mga yaman ng ating kulturang Pilipino ay ang paghahabi *(weaving)*. Nakamamangha na ang hiwa-hiwalay na sinulid ay nagiging isang tela. Ganitong imahen ang naiwan sa aking diwa matapos kong mabása ang ***Katekistang Malikhain.***

Fr. Amado (Bong) V. Gino
Catechetical Director, Diyosesis ng Kalookan

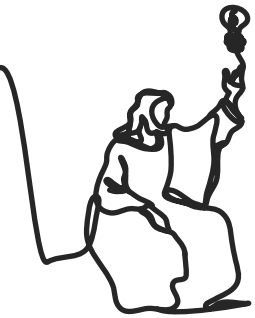

Ang librong ito ay makatutulong sa ating mga katekista, lalong-lalo na sa mga sanay lamang sa paggamit ng mga nakagawiang pagtuturo ng katekesis. Nakasisiguro akong matututo sila ng iba't ibang paraan at pedagohiyang nakalahad sa aklat na ito na makatutulong sa kanilang ministeryo bilang mga katekista.

Vanessa B. Sabit
Katekista, Diyosesis ng Bacolod

Ang iba't ibang pedagohiya ay magiging panibagong daan sa mga katekista upang maihatid sa kabataan at sa mga mananampalataya ang turo ng Simbahan na may kislap at epekto sa kanilang pang araw-araw na búhay.

German J. Calacat, Jr.
Katekista, Arkidiyosesis ng Cagayan de Oro

Ambag ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*
sa paggunita ng 500 Taon ng Kristiyanismo sa Pilipinas

Isang *Research-based Intervention Outcome (RIO)* batay sa mga resulta ng *National Catechetical Study (NCS) 2016 - 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project* ng *Research Center for Social Sciences & Education (RCSSED), Unibersidad ng Santo Tomas (UST).*